

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena: Na celý rok — — 4 koruny — hal. Na pol roka — — 2 „ — „ Na štvrt' roka — — 1 „ — „ <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>	Zodpovedný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ: JÁN MOLNÁR.	Redakcia a vydavateľstvo: Budapešť, IV. kor., Ferencz-József-rakpart 27. szám. <i>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novín ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</i>
---	--	---

Upozornenie!

K predposlednému číslu Kresťana, poštovú poukážku (červenú kartu) pripojili sme tým cieľom, aby ju naši čtení predplatitelia vyplnili a tým ich predplatok na rok 1915. obnoviť mohli.

Tých čtených odberateľov našich novín ale ktorí z akejkolvek príčiny s ich predplatkom zaostali, uctive sme požiadali, aby nám ich podlžnosť bezodkladne odoslali. Túto našu žiadosť prítomne opakujeme s tým osvedčením, že naše noviny ďalej len tým môžeme posielat', čo nám ich predplatky riadne posielajú.

S koncom bežiaceho roku za povinnosť si pokladáme zvlášte o to požiadať čtených priateľov a vodcov katolíckeho slovenského ľudu, aby nášho «Kresťana» v najširších vrstvách obecnstva odporúčať a rozširovať si nezaťažovali. «Kresťan» už cez XXI rokov rozhodne bráni naše sväté náboženstvo; cez jeden a dvadsať rokov neohrozene bojoval za práva a slobody katolíckeho ľudu slovenského a aj v terajších prefažkých časoch početnými obrazmi ozdobený vychádza v pôvodnej rozsiahlosti, spoľahlivých aktuálnych správ, rozmanitého a poučného obsahu. Že «Kresťan» opravde priateľom je katolíckeho ľudu slovenského, toho nepodvratným dôkazom je jeho XXI-ročné jestvovanie; kruté boje prestál v tomto dlhom období, stojí ale skalopevne ako tá pravda, ktorú vždy neohrozene zastáva. V žiadnej katolíckej slovenskej rodine preto nech nechýba «Kresťan». Kto chce čítať spoľahlivé zprávy o udalostiach terajšej svetovej vojny, kto sa chce poučiť o všetkých vážnych cirkevných a svetských záležitostiach krajiny, komu drahé je jeho náboženstvo, kto miluje svoju cirkev, vlasť a svoj rod, nech ako celoročné predplatné bezodkladne pošle nám 4, štyri koruny a každú sobotu v jeho príbytku riadne zavíta slovenského ľudu uprimný priateľ «Kresťan».

Budapešť, 19. decembra r. 1914.

Vydavateľstvo.

Katolícke duchovenstvo a vojna.

Skoro dve tisíc rokov je tomu, čo nad našou vlasťou ochranujúci plášť svoj rozprestrela katolícka cirkev. V krvavých, cez deväťsto rokov trvajúcich bojoch len Križ udržiaval Uhorsko. Prameňom vzdelávania a kultúry pre všetky na tomto území bývajúce národy bolo sväté kresťanstvo. Bez pravej viery Krista Pána už dávno by bola zahynula táto krajina. Z katolíckeho náboženstva vyvierajúce milosti živily

a posilňovali veľmožov našej vlasti a pospolitý ľud v pokojných prácach a v krvavých bojoch tiež jedine z katolíckeho náboženstva čerpal mravnú posilu. Zem obrábať, domy budovať, rôzne remeslá prevádzať, čítať, písať, vzdelávať sa vo vyšších vedách, žiť v posvätnom rodinnom kruhu, oduševňovať sa za vlasť a obeť donášať, božské pravdy poznať a vyznávať obyvateľov našej vlasti vyučovalo jedine *katolícke duchovenstvo*. Keď ale ľud upadol do biedy, ochraňovali ho a vždy pomáhali mu verní synovia

svätej cirkvi. Keď Tatári, Turci a iné divé hordy zahraničia plenily krajinu, milióny ľudu na nohách udržiavalo duchovenstvo. Tisíc rokov neustálej práce zrejším dôkazom sú toho, že *katolicizmus je štát udržiavajúca sila a že katolícke duchovenstvo vždy je medzi najprvnejšími, keď za vlast účinkovať treba.*

Všeliaké podozrivé elementy, ktoré ani najslabšie sblo nepúta ku hrudi našej vlasti a ktoré tú zem držia za ich vlast kde im najlepšie ide, začaly ľud búriť a štváť, že *duchovenstvo a cirkvi neplnia svoju povinnosť.* Podajedné noviny, ktoré ani slovičkom nespomínajú nesvedomitých kupcov, ktorí neslýchanú úžeru prevádzajú s obilím, falšujú potravné články; ktoré hlhoko mlčia o tom, ak hnusné kšefty robia daktorí liferanti pre vojsko, mlčia o nich bo patria ku ich rodnej fajte, tým viacej ale začaly upodozrievať katolíckych arcipastierov, reholníkov a vôbec katolícke duchovenstvo. O kalvinských predikantoch a o rabínoch nepísaly a nepíšu, lež len na katolícke duchovenstvo vyplazujú jazyky.

Ľudia čo o obetivosti na vznečené ciele ani pochopu nemajú, opovážili sa predhadzovať katolíkom a zvlášte katolíckym arcipastierom a duchovným, že *ku cieľom vojsko napomáhajúcim nedonášajú dostatočné obete.*

Ja ale pýtam sa každého čo stál v ohni terajšej svetovej vojny či videl zmužilejších hrdinov ako sú katolícki vojaci stolice prešporskej, nitrianskej, trenčianskej, liptovskej, tekovskej, oravskej, zvolenskej, spišskej, šarišskej, ako sú naši husári a honvédi? Pýtam sa našich ranených bratov, či nevideli v ohni stáť i svojich vojenských duchovných? Či s nadľudskou obetivosťou neopatrovaly ich mníšky? Či ku cieľom vojenských nemocníc neotvorili najsamprv katolícke školy a ústavy? Či tisíce vojakov neodieva a potrebnými veciami nezaopatruje katolícka pomocnica Karitas, ktorá sídli v miestnostiach Katolíckej Ľudovej Jednoty? Či nie gróf Mailáth, biskup sedmohradský bol najprvší, čo celý svoj palác prepustil raneným vojakom a on sám utiahol sa v malom súkromnom byte?

Katolícka cirkev nielen na bojišti, nielen v nemocniciach a barakoch nákazlivých chorôb, lež aj v celom sbore spoločenského života v pravom smysle slova plní svoju povinnosť.

Katolícke duchovenstvo ale nielen svoje srdce k potešeniu zarmútených vdov a sirôt, lež k ulaveniu veľkej krajinskej biedy otvorilo aj svoje vačky.

Krajinská vláda sotva obrátila sa k obecnstvu so žiadosťou o značenie štátnej pôžičky ku zaokrytiu vojenských potrieb, katolícke duchovenstvo na prvé vyznanie značilo hneď **štyridsať miliónov korún.**

Nekatolícke a vôbec nekresťanské noviny ale kým o malicherných darkoch židovských bankárov, árendášov a frajmaurerských ľudomilov písaly bez konca-kraja, veľkodušný príspevok katolíckeho duchovenstva Uhorska zcela zamlčaly.

Katolícke duchovenstvo ale nielen vyšudnými miliónami prispelo ku štátnej pôžičke, lež mimo toho ešte jednotliví arcipastieri tisíce a tisíce stále obracajú na udržiavanie nemocníc ranených vojakov a na ulavenie biedy pozostalých, do vojny narukovaných vojakov.

To ale ešte nebolo dosť. Osvietení páni biskupi, kapituly a viacerí cirkevní hodnostári sossbierali a na vojenské ciele vláde odovzdali ešte **tri milióny korún.**

Z tohoto presvedčiť sa musí každý, že katolícke cirkevné majetky nenachodia sa v mrtvej lež v posvätnej ruke, ktorej účinkovanie riadi najsvätejšie Srdce Krista Pána.

Katolíci Uhorska preto s hrdosťou hladieť môžu ku svojmu duchovenstvu, ktoré sväté obete donáša nielen na oltáre Večitého, lež aj na oltáre vlasti.

Veľkodušnosť a obrovskú obetivosť túto ostatne uznal i jeho veličenstvo kráľ a jeho uznaniu výrazu dal vlastnoručným prípisom upraveným na jeho eminenciu kardinála a knieža-primasa. — Osnova milostivého prípisu je nasledujúca:

Dr. Jánovi Csernoch, kardinálovi, ostrihomskému arcibiskupovi, knieža primasovi Uhorska. V Ostrihome.

Milý kardinál Csernoch!

S celou spokojnosťou vzal som v známosť, že uhorskí rímsko- a grécko-katolícki cirkevní veľhodnostári, k ulaveniu biedy stavom vojny zapríčinennej spoločným rozhodnutím, okrem doterajších milodarov obetovali ešte tri milióny vojenskej pomoci, ďalej že arcipát pannonhalmsky, opát zircský a prepošt jászovársky, Krajinskej Pomocnej základine rodín

do vojny narukovaných, už vopred dali väčšie obnosy.

Za túto príkladnú obetivosť, ktorú Vy a ostatní cirkevní veľhodnostári znovu vydali ste svedectvo o nezklatnej vernosti ku trónu a vlasti a o spolucitu so Mnou a s národom, vyslovujem Moje úplné uznanie.

Dané vo Viedni 3. decembra r. 1914.

Franc Jozef v. r.

Udalosti svetovej vojny.

Vojna proti Rusom.

Zdarné utočenie v západnej Haliči.

(Úradná zpráva vydaná 5. decembra.)

V Karpátoch ani včera nebolo významnejšej udalosti.

V západnej Haliči pri Tymberku vyvinuly sa pre nás **zdarné menšie boje**.

V južnom Poľsku polozenie sa nezmenilo.

V severnom Poľsku bitka ďalej stojí.

Generálmajor Höfer,

námestník šéfa generálneho štábu.

Bitka v Poľsku pre Rakúsko-Uhorsko a Nemecko prajne napreduje.

(Úradná zpráva vydaná 6. decembra.)

Bitka, ktorá sa vedie v Poľsku, pre spojenecké válečné sily prajne napreduje.

V západnej Haliči napred postupivšie ruské válečné sily naše a nemecké čaty napadly od juhu. **Spojenci zajali 2200 Rusov a ukoristili niečo nepriateľského trénu.**

V Karpátoch boly čiastočné boje.

Nepriateľa, ktorý vtrhol do Beskydov, sme odbili a zajali 500 Rusov.

Generálmajor Höfer,

námestník šéfa generálneho štábu.

Bitka na ruskom bojišti.

(Úradná zpráva vydaná 7. decembra.)

Na ruskom bojišti zápas o rozhodnutie trvá ďalej. Ruské sily, ktoré cez Novoradomsk na severo-západ tiahly, rakúsko uhorské a nemecké čaty útočiace **na území ležiacom od Pietrkova na juhozápad odbily, medzi čím nemecké čaty nepriateľa prinútily cúvnuť.**

V západnej Haliči vedú sa tiež väčšie boje, ktoré sú ešte nie rozhodnuté. Na tomto území naše čaty a Nemci **včera zase zajali 1500 Rusov.**

Boje v Karpátoch vedú sa ďalej. Na niektorom mieste **nepriateľ väčšie sily stiahol zase zpät za vrchy.**

Generálmajor Höfer,

námestník šéfa generálneho štábu.

Veľký zdar našich čiat v západnej Haliči.

(Úradná zpráva vydaná 8. decembra.)

V západnej Haliči prudkosť bojov vzriastla.

Naše teraz už aj od západu útočiace čaty **nepriateľa vyhnaly aj z jeho posície zaujatej pri Dobčyce—Wieliczka.** Naše útočenie ešte trvá. Počet zajatých Rusov ešte nemožno prehliadnuť; **dosiaľ odviezli sme vyše 5000 zajatcov, medzi nimi 27 dôstojníkov.**

V Poľsku na území ležiacom od Pietrkova na juhozápad **naše a nemecké čaty, opakované ruské útoky všade odbily.**

V Karpátoch nestalo sa významnejšej udalosti.

Generálmajor Höfer,

námestník šéfa generálneho štábu.

Rusi sa vypratili zo Šariša.

Uhorská Telegrafická Kancellária v sobotu 5. decembra v noci z Iglova dostala nasledujúcu zprávu:

Nadžupan stolice spišskej barón Artur Wieland od vládneho komissára Viktora Molnára v sobotu po poludni o 5. hodine dostal zprávu, že naše slávne bojujúce čaty **tak v zemplénskej jak v šarišskej stolici Rusov zahnali po hranice.**

Obec Stropkov, ktorá okamžite dostala sa do ruských rúk, **je zase v našich rukách.**

Železničná premávka po Bardijov je úplne **zpätuvedená.** Štátných úradníkov poslali zpät do Prešova a do Bardijova.

Nový Sandec pevne držíme. Na tomto okolí **niet žiadneho nebezpečia.**

V nedeľu Uhorskej Telegrafickej Kancellarii oznámili z Iglova:

Nadžupan stolice spišskej barón Artur Wieland od vládneho komissára Viktora Molnára dostal v nedeľu zprávu, že úplnou istotou

možno tvrdiť, že v Šariši len nepatrná časť Rusov chodila celkom hore na hranici a aj táto usiluje sa na vonok. Uhorské kráľovské štátne pokladnice tak v šarišskej jak v spišskej stolici dostaly úpravu, aby počnúc od pondelka znova začaly svoju riadnu činnosť.

Pokoj v Spiši.

Z Iglova oznamujú: Veľký strach, ktorý zapríčinil chýr, že Rusi sú už v Čvrštine a v Kroščienku, ba pri Červenom kláštore a ktorý veľký zástup z Haliče utekajúcich len stupňoval u pospolitého ľudu, už úplne pominul. V celej Magure opäť nastal pokoj a poriadok. Ľudia ktorí počujú prvý poplašný chýr aj svoju prácu zastavili, už pilne konajú svoju robotu a ušlí ľudia sa navracajú. Na jarmoku v obci Ófalva veľmi mnohí sa súčasťnili z celej Magury ba aj z Haliče. Aj v Kroščienku vydržiaval sa jarmok.

Zdarné boje našich čiat v Karpátoch.

Dľa zpráv, ktoré 9. decembra prišli na budapeštianske úradné miesta, sopakovanie napredovania Rusov v stolici zemplénskej sa zmarielo. Ruské čaty na ich ceste na juh naše voje pristavily a zahňaly. Rusi teraz prenasledovaní našimi čatami cúvajú a sú už celkom pri haličskej hranici.

Aj v stolici šarišskej napredovanie Rusov sme úplne pristavily.

Na pohraničnej časti stolice beregskej v utorok, 8. decembra ukazovala sa nepatrná nepriateľská sila s ktorou sa ale naše voje s úplným zdarom pustily do boja. Tieto ruské čaty hneď po prvej srážke bez meškania cúvaly cez hranicu.

Úradne už sdělili, že Rusi aj do stolice marmarošskej sa opäť pokúsili vtrhnúť. Tento ich pokus pri Toronye **sme odbili**.

2800 ruských zajatcov.

(Uradná zpráva zo severovýchodného bojišťa, vydaná 9. decembra.)

V západnej Haliči naše útočenie je v prúde. V Poľsku na južnom fronte je ticho. Neprestajné útoky nepriateľa na okolí Prietrkova ako dosiaľ tak aj teraz zlomia sa na húževnatosti spojencov.

V posledný týždeň len naše čaty zajaly 2800 Rusov.

Vyššie na sever Nemci so zdarom pokračuju vo svojich válečných operáciach.

Generálmajor Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Spolu s nemeckým spojencom.

Vojenský zpravodajca «Berliner Tageblatt»-u z tlačového stánu rakúsko-uhorskej armády telegrafuje: V rozhodujúcich bitkách v Ruskom Poľsku a v západnej Haliči dosavadné zbranné priateľstvo nemeckých a rakúsko-uhorských čiat splynulo v najúprimnejšie spoludržanie. Pri zajaťí Lodzu jazda rakúsko-uhorskej armády bojovala v samom prostriedku nemeckej armády. Pri Warthe nemecké čaty medzi rakúsko-uhorskou armádou zaujaly posície a spolu s ňou bojovaly.

Berlinský «Lokalanzeiger» pod názvom «Spoločný cieľ» prináša dlhý článok, ktorý jednomyseľne s ostatnými berlinskými časopismi rozvinuje, že Rakúsko-Uhorsko válečné operácie od počiatku viedlo povšimnutím si všeobecného válečného polohy ešte aj vtedy, keď to vyžadovalo obeť. Článok veľmi sympaticky píše o Rakúsko-Uhorsku.

Bitka v západnej Haliči.

(Uradná zpráva, zo severného bojišťa vydaná 10. decembra.)

V Poľsku na našom fronte včera bolo ticho. Jediný útok ktorým sa Rusi v noci hnali na nás na území ležiacom od Novoradomska na juhozápad **sme odbili**.

V západnej Haliči z oboch strán veľké sily vťahly do bitky. **Tu sme dosiaľ zajali vyše 10.000 Ausov.**

Následkom našich válečných operácií, ktoré sa vedú v Karpátoch, značné časte nášho územia sa nám už podarilo zpätzaujať.

Generálmajor Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Porážka Rusov pri Vieličke.

Krakov 11. decembra. Pri Vieličke od Krakova na východ odbili sme ruské čaty, ktoré utrpely ťažké ztraty. Pri Vieličke do jednej obce

prišla silná divísia ruskej jazdy. Krakovské čaty sa o tomto dozvedely a v noci so stredy na štvrtok obec začaly prudko bombardovať. Z celej veľkej divízie sotva mohlo ujsť niekoľko kozákov, ostatní všetci padli.

Ako «Nova Reforma» hovorí, o dobíjaní alebo práve o obkolesení Krakova nemôže byť ani reči. Pri obci Skala v Ruskom Poľsku počas dvoch nočných útokov padlo vyše 20.000 Rusov. Ako ruskí zajatci rozprávajú, ruské čaty následkom nedostatočného stravovania mimoriadne veľa trpia. Všade panuje náramný hlad. Všetky znaky poukazujú na to, že Rusi sa celkom utiahnu zo západnej Haliče.

Položenie v Karpátoch.

Z Košíc (Kassa) telegrafujú: Položenie v severovýchodných stolicích je nasledovné: Zo stolice zemplénskej ruské čaty cúvajú ku hranici. Stropkovský hlavný slúžny znova prevzal svoj úrad. V stolici ungskej len na samej hranici je nepriateľ, v stolici beregskej však už niet ani jedného jediného ruského vojaka. V posledné dni v stolici marmarošskej sa ukazovala jedna ruská čata, ktorá však len po Toronyu vedela prísť. Položenie v Marmarošskej nedáva žiadnu príčinu ku obavám, pri Kőrösmezöve a Visó-völgye niet nepriateľa.

Rusov sme vyhnali z Karpátov.

Dľa úradných správ 12. decembra v stolici šarišskej Rusi sú úplne odbité. Mesto Bardijov je zase v našich rukách, úrady už začaly svoju činnosť a pomaly aj obyvateľstvo sa začína navracáť. Návrat obyvateľstva vo veľkej miere prekáža, že najprv treba sa postarať o potraviny, pretože Rusi všetky v meste nachodiacie sa potravné články spotrebovali, poťažne so sebou vzali. Mesto ostalo takmer celkom nepoškodené. Mešťanosta až do konca ostal na svojom mieste a tak sa zdá, tomuto možno ďakovať, že Rusi nepáchali nezbedy a mesto neporúchali. Z jednotlivých bytov vzali aj cennejšie predmety a jednotlivé byty vyrabovali. Ruské čaty posledne postáli pri Vízközi a potom cez priesmyk Dukla vypratali sa z územia stolice.

V stolici zemplénskej Rusov sme úplne odtiskli. Najviac už len v pohraničných lesoch môžu byť roztratené menšie, poblúdené ruské

čaty. V Stropkove a v Mezölaborci už od viac dní sdržujú sa naše čaty.

V stolici ungskej menšie ruské čaty sú už len na okolí Užoku. Tie ale neútočia.

V stolici marmarošskej ruské čaty postúpily po Majdanku, lež ani tu neútočia, bo ako sa zdá, necítia sa byť dosť silnými.

Ťažké ztráty Rusov v Haliči.

(Úradná zpráva zo severného bojišťa, vydaná 11. decembra.)

Naše válečné operácie v Karpátoch odohrávajú sa dľa plánu. Zo strany nepriateľa včera vyvinuly odpor zväčša len zadné voje, ktoré **sme odbily**.

V Haliči ešte niet rozhodnutia. Kde Rusi útočili, ich útok **sme všade odbili, zapríčiniac im ťažké ztráty**.

Na našom fronte v Poľsku aj včera bolo ticho.

Przemysl nepriateľ len obkolesuje, **ale ne- napáda**. Vždy podnikavého ducha posádka od obluku opevnenín v úctyhodnej diaľke zdržujúce sa obkolesujúce čaty, takmer denne menšími alebo väčšími **vytrhnutiami znepokojuje**.

Generálmajor Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Víťazné napredovanie našich čiat v Karpátoch.

Úradná zpráva zo severného bojišťa, vydaná 12. decembra.

Napriek všetkým ťažkostiam zimného vrškotatého kraja naše čaty v Karpátoch za ustavičných víťazných bitiek *nezadržateľne pokračovaly v napredovaní*. V bitkách včera zajaly vyše dvetisíc Rusov. *Priesmyky ležiace od lupkovského vrškotitého vidieku na západ sú v našich rukách*. Na území od Gorlic, Grybova a Nového Sandeca na juh započaly sa veľké boje.

Bitka v západnej Haliči, ktorej front od od juhu začína sa od Tymbarku na východ a siaha po územie od Krakova na východ, *ešte trvá*.

Včera zase *viac útokov Rusov sa zmarilo* pod silnou palbou nášho delostrelectva.

V Poľsku sa položenie nezmenilo.

Posádka brániaca pevnosť Przemysl zo svojho pominulého vytrhnutia vrátila sa so 700

ruskými zajatcami a s 18 ukoristenými strojovými puškami, taktiež s veľkým množstvom streliwa.

Generálmajor Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Porazili sme južné krídlo Rusov.

Úradná zpráva zo severného bojišťa, vydaná 13. decembra.

V bitke v západnej Haliči južné krídlo Rusov sme včera pri Limunove zbili a prinútili cúvať. Prenasledovanie nepriateľa sme započali. Všetky útoky proti ostatným časťam nášho frontu, tak jako v posledné dni, aj teraz sa zmarily.

Naše čaty, ktoré postúpily napred cez Karpaty, opäť po viacerych bitkách, *energicky pokračovali v prenasledovaní nepriateľa.*

Popoludní zaujali sme Nový Sandec. Do obcí Grybov, Gorlice a Zmigrod naše čaty tiež znova vtiahly.

Zemplénsku stolicu sme úplne očistili od nepriateľa.

Vo východných, od dejišťa veľkých udalostí ďalej ležiacich Lesných Karpátoch nepriateľ od temena vrchov na juh nikde nevedel zaujať značnejší priestor; naše čaty vôbec *držia najvyššie body priesmykov, v Bukovine ale čiaru doliny Sučava.*

V Južnom Poľsku nebolo bitky.

Od Loviča na sever naši spojenci zdarne pokračovali v útokoch proti dobre opevneným posíciám Rusov.

Generálmajor Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Predstráž v telefonnom spojení s veliteľstvom.

Vojna proti Srbom a Černohorcom.

Nové koncentrovanie vojenských síl na južnom bojišti.

(Uradná zpráva z južného bojišťa, vydaná 7. decembra.)

Zo zaujatia Belehradu vyplývajúce vojenské operácie teraz už nové koncentrovanie našej vojenskej sily robia potrebným, ktorého podrobnosti prirodzene nepatria pred verejnosť.

Naše útočenie v Srbsku prajne napreduje.

(Uradná zpráva z južného bojišťa, vydaná 8. decembra.)

Nové koncentrovanie prevádza sa dľa programu. Jednotlivé pokusy nepriateľa, ktorými toto chcel myliť, sme odbili. Medzi tým nepriateľ **utrpel citelné ztraty.**

Od Belehradu na juh naše útočenie prajne postupuje. Tu sme zajali 14 dôstojníkov a 140 vojakov.

Zdarné napredovanie našich čiat.

Pozoruhodná je nišská zpráva bulharského poloúradného časopisu «Kambana», že následkom napred potisknutia rakúsko-uhorských čiat spojenie medzi troma najhlavnejšími srbskými divísiami: timockou, moravskou a šumadijskou je pretrhnuté.

Nová srbská vláda.

Dľa zprávy z Nišu Pašiča prinútili, aby si znova stal na čelo vlády, lebo za udalosti nikto nechcel prevziať na seba zodpovednosť. Vodcovia opozície aj ďalej sa energične ohradujú proti Pašičovej politike, ktorá krajinu uvalila do záhuby.

Srbov od Belehradu na juh prenasledujeme.

(Uradná zpráva z južného bojišťa, vydaná 9. decembra.)

V Srbsku jedna časť našich čiat od Gorného Milanovacu na západ naďabila na silné nepriateľské válečné sily a nemohla docieľiť výsledku. Aby sme nepriateľom započatému protiútoky vyhli, jednotlivé časte čiat poslali sme do prajnejšie ležiacich posícií.

Od Belehradu na juh **naše útočenie**

napreduje. Dňa 8. decembra ukoristili sme dovedna **20 kanónov** a jeden reflektor a zajaľali sme početných Srbov.

Nové rozloženie našich čiat sa vporiadku vedie.

(Uradná zpráva vydaná 11. decembra.)

Na južnom bojišti nestalo sa žiadnej vážnejšej udalosti. Nariadené odtisknutia čiat prevádzajú sa vôbec bez väčších bojov.

Padnutie Belehradu a Rusi.

Sofia, 12. decembra. Petrohradské časopisy sa mnoho zaoberajú so zaujatím Belehradu. Dľa nich pre Srbsko je toto veľká porážka tak zo strategického jako i z politického ohľadu. Prízvukujú, že Srbsko potrebuje rýchlu pomoc. Položenie však bude sa len zhoršovať až do tial, kým sa balkánske národy vzájomne nedorozumejú. Toto je príčinou toho, že mocnosti trojitej dohody Ruska, Anglicka a Francúzska teraz celou silou pracujú na pomerení Rumunska, Bulharska a Srbska.

Srbskí vojenski uprchlíci v Bulharsku.

Carihrad, 12. decembra. Tých srbských vojakov, ktorí po bitke pri Kolubare ušli na bulharské územie, zaviezli do Viddina. Štyritisíc srbských vojakov bulharskej národnosti pri Štrumici vstúpilo na bulharské územie.

Rakúsko-uhorské lietadlo na Cetinje a na Lovčen hodilo bomby.

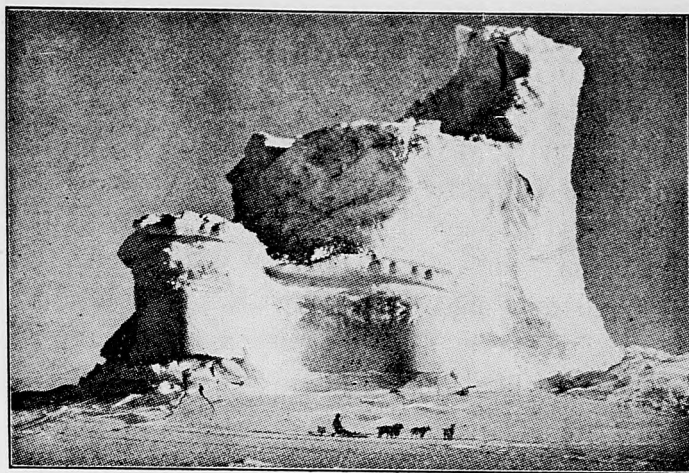
Rím, 12. decembra. Jeden rakúsko-uhorský lietací stroj preletel ponad Cetinje a shodil bomby, ktoré spadly na budovu ruského vyslanectva a na villu dediča trónu Danila. Jeden človek zomrel. Miestna posádka žive páľila na lietadlo, ktoré neurazene zaletelo ku Katarru, ale najprv ešte i na vrh Lovčen shodilo bomby.

Nemecko-ruská vojna.

Nemci odbili pri Mazurských jazerách útoky Rusov.

Berlin, 5. decembra. Hlavný válečný stán včera oznámil:

Na východnom bojišti od Mazurských jazier

Plávajúci ladový vrch.

na východ odbili sme nepriateľské útoky, medzi čím Rusom zapríčinili sme veľké ztraty.

V Poľsku naše útočenie normálne napreduje.

Nemacký cisár v Berlíne.

Berlin, 5. decembra. Hlavný válečný stán oznamuje:

Jeho veličenstvo cisár vo štvrtok večer na krátky pobyt prišiel do Berlína.

Posícia Nemcov v Poľsku.

Amsterdam, 5. decembra. Dľa petrohradskej zprávy londýnskeho «Daily Telegraph» nemecké batterie v Poľsku sú vo veľmi opevnených posíciach. Pravé krídlo Nemcov opiera sa na riekú Vartu, ľavé krídlo ale na riekú Vislu. Nepriateľ uňho obvyklou šikovnosťou teritoriálne pomery využítkoval vo svoj prospech nakoľko na Vislu dovezol celú flotillu korvett s muníciou a vojskom.

Rotterdam, 2. decembra. Dňa 30. novembra dátovaný telegramm hlavného ruského veliteľa oznamuje, že Rusi nadabili na výtečne opevnené a zo strany Nemcov najväčšou húževnatosťou bránené pozície. Kedy-tedy — hovorí — Nemci znova začnú útočiť a nasledujú kruté boje; chlap proti chlapovi bojuje. Nemci dostali z dvoch divísií pechoty a jednej divísie jazdy pozostávajúcu posilu. V blízkosti Čenstochovej medzi Lombutkom a Koalinom Rusi objavili silne opevnenú nepriateľskú posíciu, ktorá je krytá trojnásobnou čiarou umelých prekážok.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Krešťana!»

Anglická mienka o položení.

Vojenský spolupracovník londýnskeho «Morningpost»-u píše: Položenie Nemcov v Poľsku není neprajné pre Nemcov v tom páde, keď budú vedieť koncentrovať dostatočné čaty. Rusom veľmi škodí, že ich sily sú rozdrobené.

Londýnske časopisy oznamujú z Petrohradu, že ruská cenzúra dovolila časopisom uverejniť zpravu, že obkolesujúci pokus Rusov v Poľsku sa zmaril.

Nemecké úradné zprávy.

Hlavný válečný stán nemecký 5. decembra oznámil:

V bojoch, ktoré sa vedú od Mazurských jazier na východ, **položenie je prajné**. Menšie podujatia mali tu za výsledok, že sme tu zajali 1200 Rusov.

V Poľsku naše válečné operácie riadne sa vedú.

Dňa 6. decembra predpoludním hlavný výlečný stán nemeckej armády vydal nasledovnú úradnú zpravu:

Od Mazurských jazier na východ nepriateľ sa pokojne držal.

B je okolo Lodzu, práve tak ako dosiaľ, **zodpovedajú našim očakávaniam**.

V južnom Poľsku položenie sa nezmenilo.
Najvyššia správa armády

Nemci zaujali Lodz.

Nemecký hlavný stán 6. decembra popoludní oznámil:

Naše čaty **dnes popoludní zaujali Lodz. Rusi po ťažkých ztratách reterujú.**
Najvyššia správa armády.

Generála Rennenkampfa zatkli.

Bukurešť, 7. decembra. «Adeverul» oznamuje z Odessy, že **generála Rennenkampfa zatkli**. Rennenkampf o 18 hodín pozdejšie prišiel na označené mu miesto na poľskom bojišti, čím sa možným stalo, že Nemci sa preťali cez ruskú obkolesujúcu obruč.

Berlin, 7. decembra. Vo francúzskych vojenských kruhoch veľké ustrnutie vyvolal chýr, že ruského generála Rennenkampfa zatkli a postavia ho pred vojenský súd.

Položenie Rusov v Poľsku je kritické.

Petrohradský zpravodajca londýnskeho časopisu «Daily Chronicle» telegrafuje: Bitka medzi Vislou a Vartou neprestajne trvá. Toto ukazuje, že rozhodnutie tu môže mať nepredvídaný význam pre celú európsku vojnu. S týmto sú Nemci na čistom a preťp nadmieru napínajú svoje sily, aby pri Lodzi docielili úspechy. Lodz utrpel väčšiu škodu, než sa z počiatku dalo myslieť.

Petrohradský zpravodajca «Times»-u telegrafuje: Nemecké čaty medzi Vislou a Vartou ešte vždy dostávajú posily. Nemci dosiahli veľké úspechy, lebo pri Brezine podarilo sa im prelomiť rady ruského vojska. Na základe posledných z bojišťa prišlých chýrov — konštatuje zpravodajca «Times»-u — položenie Rusov v Ruskom Poľsku možno považovať za kritické

Porážka Rusov pri Čenstochovej.

Berlin, 7. decembra. (Uradná zpráva.) Tvrdenie 29. novembra vydanéj ruskej úradnej zprávy, že útočenie Nemcov pri Čenstochovej za ťažkých ztrát bolo zmarené, je nepravdivé a práve opak toho je pravda. Utok XVII ruského sboru, ktorý sa počas bitky na 60 metrov priblížil k nám, sa zmaril a Rusov v spomenutý deň za mimoriadne ťažkých ztrát sme odbili. Rusi zanechali početných mrtvých a ranených a prinútení boli zaujať posíciu ďalej od nás.

Víznamné víťazstvo pri Lodzi.

Nemecký hlavný stán 7. decembra vydal nasledovnú úradnú zpravu:

Zo západného bojišťa a územia od Mazurských jazier na východ ležiaceho niet zvláštneho chýru.

V severnom Poľsku v zdlhavej bitke okolo Lodzu odbitím ruskej sily stojacej od tohoto mesta na sever, na západ a na juhozápad, **docielili sme veľavýznamný výsledok**. Lodz je v našich rukách. Výsledky bitky pre rozsiahlosť bojišťa ešte nemožno prehliadnúť. **Ztraty Rusov sú bezpochybne veľmi veľké.**

Pokusy Rusov, aby z južného Poľska pospiechali na pomoc svojim na severe ohrozo-

vaným armádám, útoky rakúsko-uhorských a nemeckých čiat na nepriateľa od Pietrkova na juhozápad zmarily.

Nemci sú reterirujúcim Rusom za pätami.

Dňa 8. decembra predpoludním hlavný stán nemecký oznámil:

Z východného bojišta z hranice východného Pruska významnejšieho chýru neprišlo.

V severnom Poľsku nemecké čaty sú bez-

meckých zbraní a keď ešte nemožno posúdiť celý význam tohto zdaru, predsa toto víťazstvo bude mať vplyv na válečné operácie v Poľsku a predovšetkým na to, že tlak na Krakov zmierni. Toľto víťazstvo mocnosti trojdohody akiste privedie do zmätku. Francúzsky generalissimus Joffre zaiste inakšie chýry očakával z východu. Že aký účinok bude mať tento nový obrat na válečné operácie na západnom bojišti, ešte nemožno predvídať.

Prenasledovanie nepriateľského lietadla.

prostredne za pätami nepriateľovi, ktorý od **Lodzu na východ a na juhovýchod rýchle reteriruje.** Rusi krem včera už oznámených mimoriadne veľkých ztrát dosiaľ utratili asi **5000 zajatcov a 16 kanónov** spolu s vozami na strelivo, patriacimi ku kanónom.

V južnom Poľsku spomenutia hodnej udalosti nebolo.

Víťazstvo pri Lodzi a spojenci Ruska.

V Milane vychodiaci časopis «Perseveranza» píše: Zaujatie Lodzu je veľkým zdarom ne-

Dľa petrohradskej zprávy «Dagblad»-u pri Lodzi svedená bitka bola jednou z najprudkejších a najväčších bitiek z pomedzi dosavadných. Jej význam zvyšuje, že ruská armáoa v obrovských zástupoch bola koncentrovaná a zastúpené boly všetky druhy zbrane. Nemci napriek tomu — ačkoľvek utrpeli citelnú ztratu — napredujú.

Petrohradskí zpravodajcovia anglických časopisov oznamujú, že napredovanie Nemcov podstatne ochromilo silu ruského útočenia a zmarilo plány Rusov. Uradná zpráva Rusov ešte

nespomína vyprázdnenie Lodzu. Zpráva znie: Boje sa ešte vedú. Nemecké útoky sme odbili. Zpravodajca «Daily Mail»-u už uznáva, že Nemci silne útočia a na viac miestach postúpili napred. «Daily Telegraph» hovorí, že Nemci zo severnej časte Poľska dostali veľké posily a ešte vždy dostávajú posilu. Zpravodajca «Times» u hovorí, že Nemci 30. novembra začali bombardovať Lodz, ktorý už od dvoch mesiacov bol od sveta odfatý.

Francúzska vojenská tlač hovorí, že zdary pri Lodzi boly v značnej miere následkom vraj nemeckých premávkových prostriedkov.

Rusi sa boja obkolesenia Varšavy.

«Berliner Zeitung am Mittag» píšuc o položení na severnom bojišti hovorí: Tá okolnosť, že ruská tlač prípadné obkolesenie Varšavy nepovažuje za vytvorené, dokazuje, že v Petrohrade dôvera vo víťazstve silne klesá.

Dľa petrohradských súkromných zpráv tam už od viac dní panuje utlumená nálada. Ľudia vedia, že v Ruskom Poľsku započaté operácie, od ktorých tak veľa očakávali, sa nezdarily. Povolanie zemebrany (landšturmu) len stupňovalo obavy. Padnutie Belehradu úradne ešte neoznámili. Srbský posol, ktorý preto prišiel zo Srbska do Petrohradu, aby pýtal pomoc, nedosiahol cieľu, lebo ruská vláda vyhlásila, že teraz nemôže Srbom poskytnúť žiadnu pomoc.

Ztrata ruského dôstojníckeho sboru.

Ruský vojenský odborný časopis «Ruskij Invalid» úradne sdeluje, že ruská armáda do 10. novembra v dôstojníkoch utrpela nasledovné ztraty: zomrelo 9702, ranené bolo 19.811 a zmizlo 3679 dôstojníkov. Dľa toho ztrata ruského dôstojníckeho sboru za polštvrta mesiaca činí vyše 32.000 ľudí.

Účinok víťazstva pri Lodzi.

Vojenský spolupracovník «Berliner Lokalanzeiger-a» o víťaznej bitke pri Lodzi medzi iným píše:

Zdar predbežne možno považovať len za lokálny, vieme ale, že po padnutí Lodzu Rusi nemôžu iné urobiť, ako hneď cúvnuť ku Varšave, jestli len Hindenburg toto cúvnutie vôbec dovoli. Na položení v Haliči víťazstvo pri Lodzi

bude mať tiež účinok. Ruské čaty, ktoré sú na teraz v Haliči, budú potrebné na severe a znova vytiahnu z Haliče, ako sme to už raz, počas prvého nášho napredovania proti Varšave a Ivangorodu už mohli spozorovať.

Nebezpečné položení Rusov.

Dľa zprávy «Kölnische Zeitung»-u ruská ofensíva je v základe otrasená. Toto položení možno ďakovať strašnej sile Hindenburgovho útočenia. Nemožno si predstaviť, ako budú miliónové ruské armády ešte za dlhší čas stravovať, keď ich od severa a od západu nepriateľ ohrozuje. Len najrozhorčenejšie a najmocnejšie napnutie síl alebo všeobecné cúvnutie môže vyslobodiť Rusov z tohto položení. V obidvoch pádoch zachránenie sa bude ich stáť veľké obete.

Prepustenie ruských generálov.

Dľa zpráv prišlých do Sofie odvolanie generála Rennenkampfa stalo sa na rozkaz veľkokniežata Nikolaja Nikolajeviča. Rennenkampf, dľa chýru, nie o 18 hodín, lež o celé dva dni pozdejšie prišiel na určené mu miesto. Tak sa zdá, že medzi veľkokniežatom a Rennenkampfom od počiatku vojny panovaly nedorozumenia práve tak, ako medzi Dimitrievom a Rennenkampfom.

Kopenhágska tlač sdeluje petrohradskú zprávu, dľa ktorej krem Rennenkampfa prepustili ešte šesť ruských generálov, ktorí komandujú v ruskej západnej armáde. Dľa chýru všetkých týchto generálov postavia pred vojenský súd.

Sklamanie sa Angličanov.

Berlinský «Lokalanzeiger» oznamuje z Rotterdamu: Udalosti v Poľsku po prvých chýroch o víťazstve veľmi vytrezvujúce účinkovaly v Londýne. Ešte vždy nevedia pochopiť operácie medzi riekami Vislou a Wartou a silu nemeckej armády. Stále hromžia, že Rusi pomaly operujú. Plukovník Šurnskij, ruský vojenský odborný znalec píše o položení:

Už sme za krísou bitky v Poľsku. Nemci dostali posily, opevnili svoje posície, načo bitka viedla sa v zákopoch od Visly temer až po hranicu Sliezska. Takto položení Nemcov stalo

sa riadnym. Rusi nemajú toľko nádeje na víťazstvo, ako mali vtedy, keď pri Brezine, Głowne, Rezove a Tušime obkolesili pravé krídlo Nemcov.

Londýnsky «Times» v úvodníku zaoberá sa s položením v Poľsku a rozvinuje: Neuveriteľné je predpokladať, že správa ruskej armády za lepšie uznáva boje viesť na území Ruského Poľska, ako na nemeckom území. Rusi uzavreli, že prvej väčšej, proti strednému Poľsku namerenej invázii Nemcov pozdĺž Visly urobia prierť z tej jednoduchej príčiny, lebo svoje válečné sily nemohli zavčas koncentrovať a tak hranicu nemohli náležite brániť. Napriek tomu Rusom po prvých bojoch podarilo sa odtisknúť Nemcov, ale kým veľké válečné sily Rusov tiahly ku Krakovu, Hindenburg znova koncentroval nemecké čaty a znova napredoval ku Varšave. Každý ruský vojenský znalec hovorí, že toto sa neočakávane stalo prv, než by sa boly mohli vydať na cestu tie vojenské stĺpy, ktoré by toto boly mali prekaziť. Keď Rusi na čiare Warthy chceli pristaviť Nemcov, neboli by ich predtým vytiskli z Ruského Poľska.

V Paríži marne čakajú chýry o víťazstvách Rusov.

Z Genfu oznamujú: Z ruského bojišťa už od dvoch dní neprišli chýry. V Paríži už od päť dní marne čakajú vopred oznámené chýry o víťazstvách Rusov. Ruský generalissimus veľkoknieža Nikolaj Nikolajevič všetkých na fronte zdržujúcich sa vojenských zpravodajcov, tak ruských jak cudzozemských, ba ešte aj anglických poslal do Petrohradu.

Bojište v Poľsku.

Berlin, 11. decembra. Z hlavného válečného stánu 10. decembra vydali nasledujúcu zprávu:

Od Mazurských jazier na východ bojuje len delostrelectvo.

V severnom Poľsku na pravom brehu Visly jedon z našich tam napredujúcich vojenských stĺpov, **útokom zaujal obec Przasnysz**; zajali sme 600 Rusov a ukoristili sme niekoľko strojových pušiek.

Od Visly na lavo *pokračujeme v útočení.*

V južnom Poľsku útoky Rusov sme odbili.

Najvyššia správa armády.

V zpráve spomenutá obec Przasnysz leží takmer v rovnom smere severne od Varšavy. Mesto Lodz je už v rukách Nemcov. O Lovič, ako úradne oznámili, boj sa ďalej vedie. Keď aj Lovič sa dostane do rúk Nemcov, vtedy Nemci od severu Varšavu takmer v polkruhu obkolesia.

Význam zaujatia Lodzu.

Viedeň, 11. decembra. Istý na tunajšom dvore akkreditovaný (nie nemecký) diplomata osvedčil sa nasledovne: Zaujatie Lodzu má nielen veľký vojenský, lež i veľký politický význam. Ponajprv grécka vláda napozatým nemyslí na to, aby zakročila v záujme Srbska, Ruska, Anglicka a Francúzska, ba do nepredvídaného času ostane neutrálna. Ani o bezprostrednom zakročení Rumunska a Bulharska nemôže byť reči. Bulharsko a Rumunsko ostanú nestranné a v najbližších týždňoch zo svojej neutrality ani nevystúpia. Na Balkáne teda vojna aj naďalej zostane lokalizovaná na Srbsko a Turecko.

Nové gruppirovanie ruských čiat.

Petrohradský zpravodajca «London News»-u telegrafuje: Udalosti na poľskom bojišti prinútily správu ruskej armády, aby ruské čaty v Ruskom Poľsku rozložila v nových posíciach.

Nemecká úradná zpráva.

Berlin, 12. decembra. Z hlavného válečného stánu 11. decembra oznámili.

Od Mazurských jazier na východ niet zmeny.

V severnom Poľsku naše útočenie **ďalej pokračuje.**

V južnom Poľsku niet nič nového.

Najvyššia správa armády.

Boje v Poľsku a v Haliči.

Berlin, 12. decembra. «Lokalanzeiger» v svojej zpráve o účinkovaní rakúsko-uhorskej armády hovorí: Ochromenie ruského ľavého krídla v Karpátoch je následkom toho, že v západnom Poľsku a vo východnej Haliči boje sa pre nemecké a rakúsko-uhorské čaty prajne vedú.

Ruská zpráva o bojoch v Poľsku.

Rotterdam, 12. decembra. Zpráva ruského generálneho štábu uznáva, že útok Nemcov v

pondelok v noci na čiare Lovič—Ilov bol mimoriadne prudký. Tento boj trval ešte aj v utorok. Od Krakova na juh stojaca bitka má pre Rusov defenzívny ráz. Lovič už od 14 dní leží v bojovnej linaji a so všetkých strán je vystavený bombardovaniu. Obyvateľstvo ušlo do pivníc. Na uliciach v nesčíselnom počte ležia mŕtvi a ranení.

Obrovské ztraty Rusov.

Sofia, 12. decembra. Vojenský spolupracovník «Dnevnika» rozvinuje, že Rusko dosiaľ utratilo 817.000 mužov, krom toho polovicu svojho delostrelectva. Rusko má síce nevyčerpateľné množstvo ľudstva, ale s improvizovanou armádou je veľmi ťažko zvíťaziť. V Rusku zadržávanie nových kanónov stretá sa s ťažkosťami, lebo je Rusko od západu úplne odfaté.

Rusi upodozrievajú svojich spojencov.

Zo Stockholmu oznamujú: «Affenbladet» z petrohradského úplne spoľahlivého miesta dostáva zprávy, že v smerodajných kruhoch badať veľké vytriezvenie. Rozhorčení sú proti Francúzsku, že súčasne s krvavými bitkami v Poľsku nezačína všeobecný útok na front Nemcov vo Francúzsku, keď je všeobecne známe, že Nemci len preto môžu vystupovať v Ruskom Poľsku s takou energiou, lebo jednu časť svojho radového vojska mohli doviezť z Francúzska.

Nemecká úradná zpráva.

Hlavný válečný stán nemecký dňa 12. decembra vydal nasledovnú úradnú zprávu:

Na hranici východného Pruska naša jazda odbila ruskú jazdu a zajala 350 Rusov.

Od Visly na juh, v severnom Poľsku naše operácie sa ďalej vyvinujú.

V južnom Poľsku útoky Rusov rakúsko-uhorské a naše čaty odbily.

Rusi v Poľsku utratili dosiaľ 150.000 ľudí.

Berlin, 14. decembra. Wolffova agencia v sobotu oznámila: Vyprázdnenie Lodzu skrze Rusov stalo sa v tajnosti v noci a takto bez boja a zpočiatku nepozorovane. Z druhej strany však toto vyprázdnenie bolo len následkom predchádzajúcich bojov. V týchto bojoch Rusi utrpeli strašné ztraty, zvlášte následkom práce

našho ťažkého delostrelectva. Opustené ruské zákopy boli plné mŕtvými. V bojoch východnej armády ani len pri Tannenbergu neprešli naše čaty vedľa tak mnoho mŕtvov ruských vojakov, jako pri Lodzi, Loviči a vôbec na území medzi Pabianicami a Vislou. Ačkoľvek my sme útočili, naše ztraty ďaleko zaostaly za ztratami Rusov.

Ztrata Rusov činila 150.000 ľudí.

Dľa novej zprávy hlavného stánu 13. decembra v severnom Poľsku Nemci zaujali zas viac nepriateľských posícií, zajali 11.000 Rusov a ukoristili 43 strojových pušiek.

Vojna Nemcov proti Francúzom a Angličanom.

Nemci všade odbíjajú francúzske útoky.

Berlin, 10. decembra. Hlavný vojenský stán 9. decembra oznámil:

Od Reimsu na západ Pecheria ferm, ačkoľvek genfská zástava viala na ňom, naše čaty boli prinútené bombardovaním podpáliť, lebo vetroplaveckým fotografovaním iste sa ustálilo, že sa bezprostredne za budovou jedna francúzska ťažká batteria skrýva.

Na okolí Souainu a smerom ku obciam Varennes a Vauquois, na východnom kraji Argonskej hory útok proti nám sme odbili zapríčiniac nepriateľovi ztraty. V samej Argonskej hore na rozličných miestach získali sme priestor. Medzitým zajali sme nepriateľských vojakov.

V bitke svedenej severne od Nancy, Francúzi mali silné ztraty. Naše ztraty sú pomerne nepatrné.

Nemecké ťažké delostrelectvo na belgickom morskem pobreží.

Brüssel, 10. decembra. Nemci svoje ťažké delostrelectvo na belgickom morskem pobreží medzi Nieuportom a Knockem po veľkých námahách rozostavili, ku čomu potrebovali viac týždňov času. Morské pobrežie je natolko bránené kanónami, že blíženie sa anglickej flotty pre kanál La Manche, pre túto flottu bolo by najväčším nebezpečím. Následkom tohto anglická flotta pre kanál La Manche neopustí do verský vojenský prístav.

Kanonáda a búrka.

Londyn, 10. dec. Dopisovateľ «Daily Mail»-u oznamuje zo severného Francúzska: Kanonádu, ktorá v sobotu a v nedeľu bola najprudkejšia, pretrhla strašná búrka. Blesky osvetlovaly celý vidiek a ľudia mysleli, že Nemci s kanónami obrovského kaliberu a s dákymi novotnými osvetľujúcimi prístrojmi postupujú napred. Napriek veľkej búrke útoky a protiútoky jedon za druhým nasledovali. V tom istom čase od Armentieresu na severovýchod začala sa kanonáda. Dôkladnosť Nemcov vzbudzuje obdiv. Tak ku pr. matematickou presnosťou poznajú medzi jarkami tie miesta, cez ktoré anglickí a francúzsky vojaci s muníciou alebo s potravou musia prejsť. Teda priechod cez tieto miesta znamená istú smrť.

Vo Flandrii nemecké čaty postúpily napred.

Berlin, 12. decembra. Hlavný válečný stán včera oznámil:

Vo Flandrii sme *napred pokročili*. Od Argonskej hory na západ a na východ proti posíciám nepriateľského delostrelectva sme s dobrým výsledkom bojovali. Útoky Francúzov okolo Bois de Pretre, ako aj od Pont-Maussonta na západ sme odbili.

Bombardovanie Reimsu a Fournesu.

Amsterdam, 12. decembra. Dľa hollandských správ bombardovanie Reimsu a Fournesu nemýlene ďalej trvá. Namáhanie sa Francúzov, aby tieto dve mestá oslobodili od bombardovania Nemcov, dosiaľ ostalo bezvýsledné.

Vojna Turecka proti Rusom, Francúzom a Angličanom.**Porážka Rusov.**

Carihrad, 7. decembra. «Agence Ottomane» sdeľuje nasledovnú zprávu hlavného vojenského stánu:

Naše čaty obsadily Kedu, ktorá je od Batuma na dvadsať kilometrov východne ležiaca veľmi významná obec. Naši vojaci na jednej svojej smelej výskumnej ceste spustošili elektrické diela Batuma a z tejto príležitosti zajali viac Rusov. Z Batuma vyslanú z 300 hláv po-

zostávajúcu ruskú čatu, ktorej úlohou by bolo bývalo, aby spätvydobila od nás jedon nami obsadený most, sme vlákali do klepca a táto čata tam bola na hlavu porazená.

Veľké víťazstvá Turkov v Kaukaze.

Turecký hlavný válečný stán oznamuje: Naše na okolí Čoroča a Adžara operujúce čaty každodenne vydobíjajú víťazstvá. V severnom smere postúpily ku Adžaru a prišli od Batuma na východ.

Na východe naše čaty prišli po Ardahan. Od Ardahanu na západ bola bitka. Naše čaty ukoristily veľké množstvo zbrane a strojových pušiek. Rusi sa rozutekali smerom ku Ardahanu.

Bránenie sa Angličanom pri Port-Saide.

Londyn, 7. decembra. Reuterova agencia oznamuje z Kaira: Vojenské vrchnosti od Port-Saidu na východ ležiace pobrežia zaplavily vodou, aby mesto osihotily.

Dobíjanie Batuma blízko.

Carihradské časopisy veľký význam pripisujú tomu, že ruské mesto Keda turecké čaty obsadily. «Tanin» ustáľuje, že čas skutočného obliehania alebo prípadne zaujatia útokom Batuma sa blíži, lebo mesto Keda leží na ľavom brehu rieky Kapián, ktorá je prítokom Čoroča a dominuje nad batumskou cestou; takto spojenia Batuma sú odfaté. V úradnej 6. decembra vydanéj zpráve spomenutý most pravdepodobne vedie cez rieku Kapián, lebo Batum s Achabsichom spájajúca cesta leží na ľavom brehu tejto istej rieky; dľa tohto veľká časť okolia rieky Čoroch ju v rukách tureckých čiat. Obliehanie Batuma sa zčiasťky už započalo. Časopis «Tanin» domnieva sa, že Batum nebude vstave dlho vzdorovať, lebo jeho posádka je slabá a jeho opevnenia sú zastaralé.

Boj o Batum.

Carihrad, 12. decembra. Hlavný válečný stán turecký uverejňuje nasledovnú úradnú zprávu:

Vo štvrtok Rusi pod ochranou válečných lodí pri Gonii, od Batuma na juh pokúsili sa vyložiť na breh čaty, aby nás do boka napadli. Na breh vyvezené ruské čaty prinútili sme cúv-

nuť, medzi čím sme im zapríčinili ťažké ztraty. Počas tejto bitky ukoristili sme dva kanóny. Na hranici vilajetu Van naša jazda odrazila útok ruskej jazdy. Od Vanu na východ, pri Deire na perzskej hranici odbili sme útok Rusov, medzi čím sme im zapríčinili ztraty.

(Prístav Gonia je na brehu Čierneho mora, od Batuma južne na 15 kilometrov. Rusi teda všetko možné robia, aby ohrozovaný Batum oslobodili. Ale dla zprávy tureckého stánu pri Gonii na breh vyvezené ruské čaty Turci prinútili cúvnuť a takto plán Rusov, aby od mora oslobodili Batum, sa zmaril. Vilajet Van je na východnom brehu Malej Asie pri perzskej hranici.)

Berlin, 12. dec. «Berliner Tageblatt» u oznamujú z Carihradu: Útočenie tureckej armády na Batum trvá ďalej. Batum je len slabo opevnený, so starými kanónami opatrený. Má sa za to, že mesto nebude môcť dlho vzdorovať kombinovanému útoku Turkov od mora a od suchu.

Útok anglickej a francúzskej flotty na Dardanelly sa zmaril.

Genf, 12. decembra. Dla athénskeho zprav útoky anglickej a francúzskej flotty proti pevnostiam Dardanell sa zmarily. Anglicko francúzska flotta odplávala od tureckých brehov.

Vojna na mori.

Nemecké válečné loďstvo stihla citelná ztrata.

Spojená anglická, francúzska a japonská flotta — 38 obrovských lodí — na smrť hľadala tú nemeckú flottu, ktorá pred mesiacom zničila jednu silnú anglickú flottu a do hrobu vln poslala dve pyšné válečné lode Anglicka: loď «Monmouth» a loď «Good Hope». Za mesiac trvalo prenasledovanie a spojená nepriateľská flotta v blízkosti južnej skupiny ostrovov Atlantického oceánu, pri ostrove Falkland (na okolí Argentíny a Ohnivej Zeme) našla nemecké lode. Srážka musela byť strašná. Konečne zvíťazila veľká presila a nemecké lode «Gneisenau», «Scharnhorst» a «Leipzig» slávne utonuly. Lode «Nürnberg» a «Dresden» sa zachránily.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Kreššana!»

Potopené nemecké válečné lode.

Berlin, 11. decembra. Wolfova a agencia oznamuje: Dla úradnej zprávy londýnskej Reuterovej agencie našu križujúcu flottu 8. decembra rano o 1/28. hodine na okolí ostrovov Falkland spozorovala a napadla pod veliteľstvom vice-admirála Sturdeeho stojaca anglická flotta. Dla tej istej zprávy v tomto boji válečné lode «Scharnhorst», «Gneisenau» a «Leipzig» utonuly a dva uhlie vezúce parníky dostaly sa do rúk nepriateľa. Lodiam «Dresden» a «Nürnberg» podarilo sa zachrániť sa. Válečné lode údajne prenasledujú.

Tak sa zdá, že je naša ztrata ťažká. Z mužstva utonuvších lodí početných zachránili. Nepriateľ údajne utrpel nepatrné ztraty. Že jaká veľká bola nepriateľská sila, o tom anglická zpráva nič nehovorí.

Pohl,

náčelník námornického gen. štábu.

Hrdinský legionár.

Ján *Kacvinszky*, 16-ročný poľský legionár, ktorý sa zúčastnil všetkých marmarošských bojov, napriek poraneniu za viac dní bol v bojovnej linaji a za hrdinskosť bol vyznačený, zo svojich zkúseností rozprával nasledovné:

Narodil som sa v Černovicách, kde som koncom minulého školského roku skončil piatu gymnasiálnu triedu. Rodičia mi už nežijú a starší brat, ktorý je súkromným úradníkom, vychováva mňa ako aj odo mňa mladšieho brata. Pred vypuknutím vojny nebol som členom legie pre malý vek, ale zvláste pre prísne zákony gymnasia. Mój starší brat bol jedon z vývodiacich členov černovickej legie. Mňa a mladšieho brata s puškou zachádzať naučil starší brat, ktorý nás doma každý deň riadne cvičil za vojakov. Moji professori, keď sa dozvedeli, že dobre strieľam, výnimočne dovolili, aby som sa i ja zúčastňoval streleckých cvičieb siedmej a ôsmej triedy, kde som bol medzi najlepšími strelcami. Na streleckých závodoch koncom školského roku vyhral som prvú odmenu.

Keď vypukla vojna a vyhlásili mobilisáciu, černovická legia dostala vyzvanie od krakovského veliteľstva legie, aby sa hášila u černovického vojenského veliteľstva, kde celá čata dostane maršrutu až po Krakov, kde sa legia shromažďovala. Starší brat mňa a mladšieho brata chcel poslať do Viedne, kde máme veľa príbuzných. Ja som o tomto nechcel ani počuť a povedal som, že sa prihlásim za legionára. Mój starší brat prirodzene urobil všetko možné, aby zmaril mój úmysel, ale keď nahliadol, že si neporadí so mnou,

konečne privolil, aby som sa stal legionárom. Takto som sa pohol pod bratovým vodcovstvom do Krakova. Naša cesta bola plná dojímavých a utešených episod. Všade nas s oduševnením vítali a obsypali nás znakmi pohostinstva. V Krakove dostali sme úplné vojenské vystrojenie a najblazenejším dňom mojho života bol ten, keď ma čo obecného legionára vradili k čate. Zapár týždňov v netrpezlivom očakávaní, s ustavičnými cvičbami sa nám míňal čas. Boli sme riadne vojensky vycvičení. Zrazu sme dostali rozkaz, aby sa náš pluk schystal k odchodu. Povedali nám len teľko, že pojdeme do Uhorska, kam vtrhli Rusi.

Všetkých nás opanoval neopísateľný pocit veselosti a radosti, že už raz bude koniec nudným a nečinným dňom. Náš pluk zaviezli do stolice marmarošskej, kde sme na okolí Nagyboesková, Máramarosszigetu, Ökörmezőva a Hosszmezőva ustavične bili utekajúcu, cúvajúcu ruskú armádu. Náš prvý útok bol taký prudký, že — ako sme sa pozdejšie od jedného ruského raneného poddôstojníka dozvedeli, ruskí vojaci sa nás obávali, lebo sme výtečne strieľali.

My sme sa smiali ruským vojakom, ako márnia strelivo bez toho najmenšieho výsledku. My sme tak mierili na Rusov, aby každý náš výstrel trafil. Takrečeno poľovali sme na nich, jako na divinu. Pri Nagyboeskové kus zo šrapnela roztrhol mi kabát a vryl sa mi do ľavého pleca. Zpočiatku ma nebolelo a v ohni bitky som ešte za viac dní bol v bojovnej linaji; majór, ktorý viedol náš pluk, pochválil ma pred celým bataillonom a sľúbil mi, že ma predostre k vyznačeniu. Vyznačenie dostal som už v košickej nemocnici, keď ma jako raneného opatrovali. Teraz som už celkom dobre a tvrdo čakám to okamženie, v ktorom sa budem môcť hlásiť u svojej čaty.

CHYRNÍK.

Vianočné prímerie. Svätý otec pápež Benedikt XV. oddane slúžiac Kristu, Spasiteľovi, najväčšiemu kráľov pokoja, porobil dôverné kroky u vlád vojnu vedúcich štátov, aby zvedel, jako by prijaly ten návrh, aby v tieto pekné veľké sviatky nastalo prímerie. Všetky mocnosti, u ktorých sa ohľadom tohto dopytoval, odpovedaly, že pochopujú vznešeného ducha iniciatívu svätého otca, vysoko si ho vážia a viaceré z nich so sympatiou prijaly ten chýr. Poneváž však niektoré z mocností boly tej mienky, že plán nebudú môcť uskutočniť, preto kroky svätého otca nemohly mať ten požehnaný výsledok, ktorý očakávalo jeho slachetné srdce.

Jeho eminencia kardinál knieža-primas minulého týždňa cez viacej dní sdržoval sa v hlavnom meste, navštívil početné vojenské nemocnice a katolícku Karitas v miestnostiach Katolíckej Ludovej Jednoty.

Arciknieža Fridrich — maršall. Jeho veličenstvo kráľ arciknieža Fridricha, hlavného veliteľa rakúsko-uhorskej armády vymenoval za maršalla. Po vymenovaní Hindenburga za maršalla dalo sa očakávať, že aj

hlavného veliteľa rakúsko-uhorskej armády vymenujú na túto najvyššiu vojenskú hodnosť, ktorá odumretím arcikniežata Albrechta ostala nezaplnená. Na veľkolepých úspechoch bojov v Poľsku rakúsko-uhorské a nemecké čaty a ich velitelia majú rovnakú účasť a kráľ najvyšším vojenským rangom odmenil tie epochálne zásluhy, ktoré si arciknieža Fridrich nielen v bojoch v Poľsku, lež od vypuknutia vojny zaslúžil.

Nový kanonik. Jeho veličenstvo kráľ na predostretie ministra osvety titulárneho opáta, budapešťianskeho farára Tereziniho predmestia Vincenta Stiebera vymenoval za trnavského kanonika a balassagyarmatského farára Kolomana Jeszenszkého za titulárneho opáta zebegényhegyského.

Obetivý veľmož. Skut. vnút. tajný radca, gróf Mikuláš Móric Eszterházy od 25. aug. stále 50—60 ranených vojakov dá opatrovať v svojej čakvárskej nemocnici. Sám obstará strovu, lieky a lekára. Denne dva i tri razy navštevuje a teší chorých vojakov.

Veľkodušný vlastenecký dar rožňavských klerikov. Všetci rožňavskí klerici svoje zimné teplé košele poslali kancelárii Katolíckeho Karitátu, aby ich rozdelila medzi vojakmi, ktorí najbližšie pojdú na bojište.

Na podporu rodín narukovaných katolíckych učiteľov krajinská rada katolíckej vyučby do 14. novembra sossbierala 1950 korún.

Válečné dary v nitrianskom biskupstve. Z Nitry oznamujú: Nitriansky biskup gróf Vilhelm Batthány novšie zase po 2000 korún daroval nitrianskej a trenčianskej filiálke spolku Červeného Kríža. Zo sbierok zariadených v kostoloch diecese poslal diecezánsky úrad Vojsko napomáhajúcemu úradu 4005, spolku Červeného Kríža ale 2890 korún.

Vlci na bojištach. Ruské bojište pri Augustowe po dunení kanónov zaplavila veľká črieda vlkov, ktorí strašné pustošenie spôsobily medzi mrtvými a ranenými.

Teplé šatstvo vojakov. V novohradskom Šalgótarjáne ženy úradníkov a robotníkov shotovily 5300 čiapiék proti sňahu, 1100 párov zápästkov, 230 párov nákolenníkov, 3350 brušných pásov a 5660 onúc. Potrebné látky zdarma dala účastinárska spoločnosť baní na kamenné uhlie.

Chýry zo Spiša. Starolubovenský rodák Franc Kolodzey, bývalý professor levočského kráľ. kat. hl. gymnásia, hrdinskou smrťou zomrel na severnom bojišti. Bartolomej Baradlai, professor kéžmarkskej vyššej obchodnej školy, 28. okt. padnul na haličskom bojišti. Koloman Polónyi, honvédske poručík v rezerve, účtovník podhradskej sporiteľne, 10. nov. hrdinskou smrťou zomrel pri vytrhnutí z Przemysla. Tibold Kregczy, honvédske poručík v rezerve, dostal sa do ruského zajatia. Z Kiewu svojemu otcovi písal, že sa dobre cití. — Dr. Otto Sterbinszky, poručík 67. spol. pešieho pluku, pomocný tajomník levočskej financdirekcie, pre svoje hrdinské držanie sa proti nepriateľovi, vyznačený bol s odznakom chvály. Vyznačený tajomník ranený bol v bojoch pri rieke Šan. Felkanský rodák Gustáv Habe-

ern, honvéd 9. honv. pešieho pluku, pre svoje smelé držanie sa pred nepriateľom od Jeho Veličenstva vyznačený bol s vyslovením najvyššieho uznania. — Po víťazstve pri Gribowe naši vojaci priviedli so sebou do Starej Lubovni 8 ruských zajatých vojakov a 7 špehnov. — Z uhorskej vojenskej požičky značili: Veľká obec Merény (Ondrišle) 100.000, obyvatelia Malej Javoriny 67.487, mestá Kézmarok a Nová Ves po 50.000, mesto Poprád 20.000, mesto Podhrad 15.000, Spoločná láda kctterbachskej baníckej spoločnosti 13.000, levočský ochranný spolok proti suchotinám 1000, mužský spevokol v Matheovciach 400 a novovesská Jozefová spoločnosť 200 korún.

Mrtví a ranení.

(Pokračovanie.)

Všetci, pri ktorých nestojí poznámka «mrtvý», sú ranení.

Písmeny *ppl.* znamenajú peší pluk; *hp.*, honvédske pluky; *komp.*, je toľko ako kompania; *lp.*, landšturmistický pluk; *jb.*, jágerský bataillon.

Z 25. spoločného pešieho pluku lučenského Ivanics 7, Ivanics Michal 6, Jambik Pavel 5, Jamsiar Michal 4, Jombik Pavel 6, Jucha 12, Judt Štefan 5, Juhász 10, Juhász 10, Juhász Koloman 4, Kaan Jozef, Kajan Ondrej 6, Kalina Ján 2, Kamenzký Marek 1, Kamenzky Tomáš 8, Kán Štefan 5, Karen Matej 7 †, Katrinyák 10, Kekka Ján 2, Keller Jozef 6, Keresztény Jozef 4 Király Michal 8 Klein Al. 8 Klein Gábor 7 †, Klobusnik Pavel 7 Kmety Ján 6 Kmety Martin 11, Kmetyko 10 Kmínyak Matej 5, Kobela Andrej 5, Kodus Franc 5, Kochnics 10, Köhler Albín 4, Kohovnek Abolf 2, Kohut Matej 2, Kókény Ján 7, Kollár Ján 2, Konnak Ján 11, Konopa 12, Konopka Martin 2, Kopperec Ján 5, Kernel Ján 6, Kósik 10, Kostyál Benjamin 2, Kotrebay Jozef 12, Kovács Gejza 5, Kovács Ján 6, Kovács Ján 7, Kovacsik Anton 8, Kovacsik Pavel 7, Kozma Ján 7, Kozma Štefan 7, Krakovszky Michal 7, Krnác Pavel 6, Kubanesok Ján 6, Kubusz

Štefan 6, Kukolik Jozef 5, Kuloványi 12, Kunjali Ladislav 6, Kupecz Ján 6, Kurek Jur 2, Laszkos Pavel 4, Lehossy 8, Lensteincz Jozef 5 †, Likér Ján 7, Liszka Ján 2, Litrányi Ján 8, Löke Ján 5, Longauer Anton 5, Lörík 12, Lörincsik Ján 6 †, Lövinger Emil 6, Lucsaj 10, Lukács Ján 5, Lukács Štefan 4, Lupkan Pavel 9, Lupták Ján 5, Lupták Ján 4, Maczko Jur 4, Maczko Michal 6, Mag 10, Mag Ján Ján 4, Magyar Ján 7, Majoros Jozef 4, Mamojka Pavel 4, Marko Ján 5, Markovics Ján 1, Martinovics Ján 1, Mayer Aleúander 5, Mayer Ján 5, Mazola Ondrej 4, Medveczki Ján 4, Majercsik Ondrej 4, Melichersik Ján 7 †, Mihály Štefan 7 †, Miskei 12, Mitterpach Markus 2, Minza Ondrej 6, Mizsura Jozef 6, Moczik Ján 2, Molnár Pavel 6, Nagy Michal 5, Neczpál Ján 12 †, Nemet Jozef 8, Noszka 10, Oláh 8, Oláh Ján 10, Oláh Koloman 2, Oravec Ondrej 5, Orlovec 8, Pampurik 10, Pancsula Ján 2, Papreska Ján 5, Paricska 10, Pancsulya Ján 2, Pavlenda 10, Pazuha Jur 6, Penicska Pavel 7, Penicska Ján 7, Petik 10, Petrincez Jozef 5, Petrincez 10, Petro Ján 9, Pisak 12, Piszonszik Jur 2, Piszonszik Jur res. 2, Pivka Jozef 8, Pieczka Július 6, Pleva Pavel 12, Poholik 10, P9licsányi Štefan 2, Poltarszky Jur 7, Polyák 10, Polyák Štefan (štáb), Potocsny Pavel 7, Pufler Edvard 9, Pupara Ondrej 5, Rác Berki 2 †, Rác Ernest 6, Radics Alojz 7, Rasi Pavel 5, Raszik Matej 7, Rausz Franc 5, Rausza 5, Regecz Ondrej 8, Reinitz Július 7, Remeszelnik Ondrej 5, Rencsan 10, Ridzony Ján 1, Ridzon Jozef 5, Rigó Jozef 8, Rottenberg 10, Ruszko Pavel 5, Ruszó Július 7, Ruszó Martin 7, Sághy Zoltán 6, Sándor 12, Sántha 10, Sarina Jozef 5, Schein Lajoš 9, Schmidt Jozef 8, Schwank Zoltán 5, Sebeinyi 10.

(Pokračovanie nasleduje.)

Ceny obilia.

Úradná zpráva 14. decembra. Pšenica banátska 31 kor. — Jačmeň 28 kor. — Nová kukurica 20·50 kor. — Ovos 26·10 kor. — Maximálne ceny v stolici peštianskej: Raž 32·70 kor. — Jačmeň 28 kor. — Kukurica 22 korún.

Makulatura papier

(starých novín papier veľmi hodí sa k zaobaleniu bársjakých predmetov) metr. cent po 8 K k dostaniu u vydavateľstva.

Šijací stroj

Na pohodlné malé čiastočné splácanie predáva

FRANZ BAUMGARTEN

Budapest, VII., Rózsa-u. 27.

Telefon József 33-72.

Oznamy prijíma administrácia

„Krestan“

BUDAPEST, Szentkirályi-utca 28.

Bazilika zlato-kosa.

Ešte aj v hluku svetovej vojny podivenie spôsobí náš veľký obrázkový cenník, ktorý zdarma pošleme každému, kto nás o to na dopisničke požiada. V tomto každý najde presné opísanie dorábania svetočyrnej «Bazilika zlato-kosa». Dorábanie tejto kosa je veľmi zaujímavé! V našom cenníku uvádzame aj viacej výborných hospodárskych nástrojov a iných zvláštného upotrebenia predmetov, ktoré jedine u nás sú k dostaniu. — S poštovou dobierkou zasielame:

1 kus revolvera s klincovou guľkou 7 mm. 5·30, 9 mm. 7·50, 12 mm. 8·50 kor.

1 « « s bezklincovou guľkou (Central) 7 mm. 6.—, 9 mm. 8·60, 12 mm. 9·20 kor.

Potrebné guľky ratame lacno.

Vlasystrihací stroj K 5.—. Z ebendreva kríž s postriebrenou kovovou postavou k zaveseniu na stenu K 1.—, 1 podobný veľký stojací kríž K 2·70. Postriebrená kovová svätenička na podiv pekná K 3·80. 1 liatý železný kríž ku hrobu, ozdoba cintora 117 cm. vysoký K 8.—. 160 cm. vysoký K 16.—. Sbierteľom objednávateľov našich kôš, po 19 kusoch 1 zdarma, po 30 kusoch zdarma dáme jeden revolver.

Jozef Marosi a syn, Esztergom 15. Dodavateľ prim-skeho a hlavnokapitúlskeho panstva. Od 51 rokov jestvujúci veľký obchodný dom. Prosíme na každý pád žiadať si náš obrázkový cenník.

Tlačou Stephaneum uč. spol. v Budapešt, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.